

G-015010

Seat No. _____

B. A. (Sem. V) Examination

April / May - 2019

Economics : BA00C - 503

(Indian Economy - III)

(Core Course - 3)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

૧ ભારતમાં રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકોની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૧ (અ) અંદાજપત્ર એટલે શું ? ભારતના સામાન્ય અંદાજપત્રની સમજૂતી આપો. ૭

(બ) ભારતમાં કેન્દ્ર સરકારના વિકાસલક્ષી અને બિનવિકાસલક્ષી ખર્ચનાં વલણોનું વર્ણન કરો. ૭

૨ કરમાળખાનો અર્થ જણાવી, ભારતમાં કરમાળખાનાં ઉદ્દેશો અને લક્ષણોની ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૨ (અ) ભારતમાં ભાવવધારાનાં કારણો વર્ણવો. ૭

(બ) ભારતમાં ભાવવધારાની અસરો વર્ણવો. ૭

૩ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪

(૧) નાબાર્ડ-NABARD

(૨) અંદાજપત્રીય ખાધ અને રાજકોષીય ખાધ

(૩) ભારતીય કરમાળખાની મર્યાદાઓ

(૪) GSTના ફાયદા અને મર્યાદાઓ

(૫) ભાવો નિયંત્રિત કરવાના સૂચનો.

૪ ટૂંકમાં પ્રશ્નોનાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪

(૧) નાણાબજાર અને મૂડીબજારનો અર્થ જણાવો.

(૨) રિઝર્વ બેંકના કયા બે ભંડોળ નાબાર્ડને સોંપવામાં આવ્યાં છે ?

- (૩) સામાન્ય અંદાજપત્ર ક્યારે અને કોના દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે ?
- (૪) અંદાજ પત્રના કેટલા વિભાગો છે ? કયા કયા ?
- (૫) GSTના વિવિધ દરો જણાવો.
- (૬) કેન્દ્ર સરકારના કયા કયા કરવેરા છે ?
- (૭) બેંક દરનો અર્થ આપો.
- (૮) રેપો રેટ એટલે શું ?

૫ (અ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો : ૧૪

- (૧) દેશના નાણાબજાર પર કોણ કાબૂ ધરાવે છે ?
(મધ્યસ્થ બેંક, સ્ટેટ બેંક, વિકાસ બેંક)
- (૨) વ્યાપારી બેંકોનું સૌ પ્રથમ રાષ્ટ્રીયકરણ ક્યારે કરવામાં આવ્યું હતું ?
(૧૯ જુલાઈ ૧૯૫૮, ૧૯ જુલાઈ ૧૯૬૮, ૧૯ જુલાઈ ૧૯૭૮)
- (૩) વ્યક્તિગત આવકનો મહત્તમ દર કેટલા ટકા છે ?
(૧૦%, ૨૦%, ૩૦%)
- (૪) 'સ્મોલ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ બેંક'ની સ્થાપના ક્યારે કરવામાં આવી હતી ?
(૨ એપ્રિલ ૧૯૮૦, ૨ એપ્રિલ ૧૯૮૦, ૨ એપ્રિલ ૧૯૮૫)
- (૫) અંદાજપત્ર કેટલા વિભાગમાં રજૂ કરવામાં આવે છે ?
(બે, ત્રણ, ચાર)
- (૬) રાજકોષીય ખાધ - વ્યાજની ચુકવણી =
(મહેસૂલી ખાધ, મૂડી ખાધ, પ્રાથમિક ખાધ)
- (૭) રિઝર્વ બેંકની સ્થાપના ક્યારે થઈ હતી ?
(૧૯૩૮, ૧૯૩૦, ૧૯૩૫)

(બ) નીચેના વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

- (૧) BR અને RR વચ્ચે તફાવત નથી.
- (૨) ભારતમાં ખેતીની આવક કરપાત્ર છે.
- (૩) કરવેરાના દરો ઘટે તો ગ્રાહકને લાભ થાય છે.
- (૪) સામાન્ય અંદાજપત્ર રાષ્ટ્રપતિ રજૂ કરે છે.
- (૫) બિનવિકાસલક્ષી મહેસૂલી ખર્ચમાં વ્યાજની ચુકવણીનો સમાવેશ થાય છે.
- (૬) જુલાઈ ૧૯૮૨ માં નાબાઈની સ્થાપના કરાઈ હતી.
- (૭) સામાજિક અંકુશની યોજના ૧૯૮૦માં દાખલ કરાઈ હતી.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate marks of the Questions.

- 1 Discuss the achievements and limitations of nationalized banks in India. 14

OR

- 1 (a) What is a budget ? Give an explanation of India's general budget. 7
(b) Describe the developmental and non-development spending trends of the central government in India. 7

- 2 Explain the meaning of tax structure. Discuss the Objectives and Characteristics of taxation in India. 14

OR

- 2 (a) Describe the reasons for increase in prices in India. 7
(b) Describe the effects of the increase in prices in India. 7

- 3 Write short notes : (Any **Two**) 14

- (1) NABARD - National Bank for Agriculture and Development
(2) Budgetary Deficit and Fiscal Deficit
(3) The limitations of Indian taxation
(4) Advantages and limitations of GST
(5) Instructions for controlling prices.

- 4 Give answers in short : (Any **Seven**) 14

- (1) Explain the meaning of money market and capital market
(2) Which two funds of Reserve Bank of India have been entrusted to NABARD ?
(3) When and by whom the general budget is presented ?
(4) How many sections of estimate paper are there ?
Which are they ?

- (5) Reveal various rates of GST.
- (6) Which are the taxes of the central government ?
- (7) Give the meaning of the bank rate.
- (8) What is a repo rate ?

5 (a) Choose the correct option from the following : **14**

- (1) Who controls the country's financial market ?
(Central Bank, State Bank, Development Bank)
- (2) When was the commercial bank nationalized first ?
(19 July 1959, 19 July 1969, 19 July 1979)
- (3) What is the maximum rate of personal income ?
(10%, 20%, 30%)
- (4) When was the 'Small Industrial Development Bank' established ?
(2 April 1990, 2 April 1980, 2 April 1995)
- (5) In How many Sections the budget is presented ?
(two, three, four)
- (6) Fiscal deficit - interest payment =
(Revenue deficit, Capital deficit, Primary deficit)
- (7) When did the Reserve Bank get established ?
(1939, 1930, 1935)

(b) State whether the following are true or false :

- (1) There is no difference between BR and RR.
- (2) Agricultural income in India is taxable.
- (3) The customer benefits if tax rates fall.
- (4) The President presents the general budget.
- (5) Non-developmental revenue expenditure includes interest payments.
- (6) NABARD was founded in July 1982.
- (7) Social Control Scheme was introduced in 1990.
